

До 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка

Екскурсія до літературно-художньої галереї

Експозиція
«ШЛЯХ ДО ТАРАСА»

Керівник проекту: вчитель української мови
та літератури I категорії
Запорізької ЗШ I-III ступенів № 69
Пасько Л.Г.

2013-2014 н. р.

Добрий день, шановні гості! Вітаємо у літературно - художній галереї .
На честь 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка ми пропонуємо Вам
знайомство з експозицією «Шлях до Тараса».

Читання напам'ять підготовленим учнем «Присвяти» І.Франка

Іван Франко

ПРИСВЯТА

Він був сином мужика і став володарем у царстві духа.

Він був кріпаком і став велетнем у царстві людської культури.

Він був самоуком і вказав нові, світлі і вільні шляхи професорам і
книжним ученим.

Десять літ він томився під вагою російської солдатської муштри, а для волі
Росії зробив більше, ніж десять переможних армій.

Доля переслідувала його в житті скільки могла, та вона не зуміла
перетворити золота його душі в іржу, ані його любові до людей в ненависть і
погорду, а віри в бога у зневіру і песимізм.

Доля не шкодувала йому страждань, але й не пожаліла втіх, що били із
здорового джерела життя.

Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті —
невмирущу славу і всерозквітаючу радість, яку в мільйонів людських сердець
все наново збуджуватимуть його твори. Отакий був і є для нас, українців,
Тарас Шевченко.

Свої погляди митець, як відомо, висловлює не судженнями-умовиводами, а художніми образами. Україна – найсвітліший і водночас найдраматичніший образ творчості Шевченка - поета і художника, найбільший діамант у його мистецькій короні. Образ України у Шевченка – всеохоплюючий, геніальний зміст якого – тисячолітня історія українців, суть їх етносу, вдачі й характеру, традицій, звичаїв, обрядів, православної віри. Цей світлий-пресвітлий образ настільки прекрасний і дорогий серцю кожного українця, що становить нашу національну святиню, величний пантеон Духовності, своєрідну за поруку безсмертя нашого народу, предмет законної гордості перед усім цивілізованим світом.

Сьогодні ми будемо знайомитися з багатогранним Шевченком - геніальним поетом, автором славетного «Кобзаря» й талановитим художником. Поезія зробила його духовним лідером українців, подарувала визнання й любов народу.

Мистецька спадщина Тараса Шевченка для нас не менше цінна, ніж його поезія. Не будемо забувати, що саме природний дар малювання прокинувся в ньому найпершим і вивів його з безодні кріпацького стану в мистецьку еліту. Його художня творчість різноманітна. Вже за життя Шевченко мав заслужену славу видатного портретиста. Він виконав також великі серії пейзажів, архітектурних замальовок (в тому числі з української старовини), книжкових ілюстрацій. Він першим з українців опанував техніку офорту і створив у ній ряд видатних композицій.

Зараз художніх творів Шевченка налічується десь 1200, враховуючи усі ескізи, замальовки, найменший дотик пензля Шевченка до паперу. Якщо брати більш завершені роботи, то їх біля 1000. Це живопис, акварелі,

олівцеві та офортні роботі. Майже увесь художній спадок Шевченка зберігається у Національному музеї Тараса Шевченка. Декілька альбомів з його малюнками знаходяться в Інституті літератури. Його роботи є в постійній експозиції Ермітажа, зокрема, офорт з картини Рембрандта "Притча про робітників на винограднику", "Старовицке кладовище, в Академії мистецтв в Петербурзі, Москві, в приватних колекціях Україні і за кордоном.

Для того, щоб зрозуміти Шевченка, ми повинні звернутися до його спадку, поетичного й художнього. Саме там він залишив своє бачення України, її історії. Отже, рушаймо у подорож, пройдемо разом шлях до Тараса.

Виступи екскурсоводів

(дивись нижче).

Юродивий

Тарас Шевченко

1857

Німії, подлії раби!
Підніжки царській, лакеї
Капрала п'яного! Не вам,
Не вам, в мережаній лівреї,
Донощики і фарисеї,
За правду пресвятую статъ
І за свободу! Розпинать,
А не любить ви вчились брата!
О роде суєтний, проклятий,
Коли ти видохнеш? Коли
Ми діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом?
А діждемось-таки колись.

Богданова церква у Суботові

За громадянське боягузтво, за зраду інтересів народу Шевченко з гнівом обрушується на ліберальне панство в поезії **«Юродивий»** за їх догідливість і улесливість перед ворогами свого народу, за знущання над «братами-кріпаками», за фальшиве краснобайство про любов до «менших братів». Що це як не заклик до повстання проти капралів і унтерів самодержавства? Якщо не боятися ворогів, їх же настільки менше, що навіть рогачами можна прогнати.

Богданова церква у Суботові — малюнок Шевченка з альбому 1845 року (аркуш 13), виконаний у квітні—жовтні 1845 року. Датується часом перебування Шевченка на Полтавщині та Київщині.

Восени 1843 року Шевченко побував у Суботові, колишній резиденції Богдана Хмельницького, змалював козацькі хрести на полях, збудовану гетьманом церкву і розриті москалями підземелля – рештки колишніх

гетьманських палат. Спокушені переказами про те, що перед смертю гетьман заховав там великі скарби, російські можновладці спорядили до Суботова експедицію, яка перерила все село, поруйнувала гетьманські льохи, потривожила козацькі кістки, але ніякого золота так і не знайшла. Ось ця ілюстрація, на якій зображена Суботівська церква. У центрі села на підвищеному місці знаходиться кам'яна церква, збудована Б.Хмельницьким в 1651-1653 роках. Від часу не лише дерев'яні частини церкви почали руйнуватися, але й кам'яне склепіння дало поперечні тріщини; в такому непривабливому стані її й зобразив Шевченко.

Саме тут, на руїнах Суботова й Чигирин, почуття тривоги за долю зганьбленої України знайшли своє відображення в поезіях "Розрита могила", "Чигирин", "Великий льох".

Послання «І мертвим, і живим...»

Тарас Шевченко

1845

Розкуйтеся, братайтеся,
У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі.
В своїй хаті своя й правда,
І сила, і воля.

Комора в Потоках

У посланні «І мертвим, і живим...» поет радив освіченим землякам-дворянам шукати відповідь на питання, що ставила перед ним українська дійсність (питання про «правду і волю»), не за кордоном, а на рідній землі («в своїй хаті»), у єднанні з власним народом... Наведенні рядки послання слід розуміти як «заклик до патріотичного служіння власному народові і до творіння національної культури, близької і потрібної йому». Слова поета в «своїй хаті своя й правда», отже, означають що правду треба шукати насамперед у власного народу, спираючись на свій народ.

Т.Г.Шевченко. Комора в Потоках. Акварель, аркуш 9 альбому 1845року. Потоки (Потік) – містечко Канівського повіту Київської губернії (тепер село Миронівського району Київської області). Шевченко приїжджав у Потік, де був маєток В. Тарновського (старшого) в серпні 1845 р., виконав тут малюнок «Комора в Потоках» та автопортрет.

Шевченко про Потоки неодноразово згадує у листах та в повісті «Прогулка с удовольствием и не без морали».

Малюнок датований часом перебування Шевченка в Потоках в серпні 1845 р.

До Основ'яненка

Тарас Шевченко

1839

Обідрана, сиротою
Понад Дніпром плаче;
Тяжко-важко сиротині,
А ніхто не бачить...
Тільки ворог, що сміється...
Смійся, лютий враже!
Та не дуже, бо все гине –

Слава не поляже;

Чигирин з Суботівського шляху

Такою бачить Україну Шевченко, він дуже схвилюваний становищем своєї Батьківщини.

Прочитані рядки з поезії **«До Основ'яненка»**. Написано це своєрідне послання до основоположника нової української прози під впливом його нарису «Головатий» - про полкового старшину, суддю Антона Головатого.

У посланні - ставлення Шевченка до сучасності і до минулого українського народу, романтична захопленість молодого поета героїкою козаччини, за якою він тужить.

Т.Г.Шевченко. Чигирин з Суботівського шляху. Акварель, аркуш 14 альбому 1845 р.

Під час першого і другого відвідання України, Шевченко виконав малюнки, пов'язані з Чигирином і діяльністю гетьмана Богдана Хмельницького:

«Богданова церква в Суботові», «Кам'яні хрести в Суботові», «Чигирин з Суботівського шляху», «Чигиринський дівочий монастир». На малюнку «Чигирин з Суботівського шляху» на першому плані відтворено велич Богданової Гори.

Буваючи у Чигирині, на Кам'яній Горі, відчуваючи подих історії, Богданові тяжкі роздуми про створення незалежної, вільної землі Української, поет зробив для себе однозначний висновок — Україна може бути вільною і незалежною, якщо будуть дбати про волю всі, від селянина до чільника Держави, коли будуть будувати Україну без схиляння під ту чи іншу руку сусідів. Отож, побувавши на Богдановій горі, Шевченко напише:

Встане Україна.

І розвіє тьму неволі,

Світ правди засвітить,

Помоляться на волі

Невольничі діти!..

Сон («Гори мої високії...»)

Тарас Шевченко

1847

Я так її, я так люблю

Мою Україну убогу,

Що проклену святого Бога,

За неї душу погублю!

У В'юнищі

Так стверджує Шевченко у поезії **Сон («Гори мої високії...»)**.

В поезії Кобзаря виражена душа народу. І найперше – в ній виражена любов самого Шевченка до України.

Важко навіть назвати іншого українця, для якого ця любов була б такою абсолютною, вселенською, непорівнянною ні з чим сущим. У своїх творах він

звертається до України «мамо», «нене», «вдово-сиротино», «удово-небого» , у такий спосіб передаючи співчуття, тривогу і біль свого серця за Батьківщину.

Перед нами репродукція картини **Т.Г.Шевченко. У В'юнищі**, 15аркуш альбому 1845 року.

В'юнище — село Переяславського повіту, Полтавської губернії(нині не існує – затоплене Канівським водосховищем).

Датується на підставі спогадів Козачковського , який свідчить, що Шевченко приїздив до В'юнищ між серпнем—груднем 1845 р. Кінцева дата цього малюнка за характером зображеного тут краєвиду обмежується жовтнем 1845 р.

Чарівна природа на малюнках, як і в подіях є контрастом до важких соціальних умов життя народу. Особливо улюблені пейзажні мотиви Шевченка – зображення мальовничих околиць та куточків сіл, містечок, берегів тихих степових річок, ставків, урочищ тощо ("Повінь", "Комора в Потоках", "Андруші", "Урочище Стінка", "Хутір на Україні", "У В'юнищі", "В Решетилівці"). Ці твори сповнені справжньої поезії, в них лагідна, мрійлива українська природа знайшла свого натхненного співця. Майстерні вони і з боку малярської техніки.

Осія. Глава XIV

Тарас Шевченко

1859

А ти пишалася колись

В добрі і розкоші! Вкраїно!
Мій любий краю неповинний!
За що тебе Господь кара,
Карає тяжко? За Богдана,
Та за скаженого Петра,
Та за панів отих поганих...

Богданові руїни в Суботові

Осія- біблійний пророк, що написав «Книгу пророка Осії». У главі 14-й цієї книги Осія пророкує загибель Ізраїльського царства як кару Божу за безчестя громадян, але водночас він провіщає і відродження народу. Свій твір

Шевченко назвав наслідуванням, та насправді Біблія стала для нього лише творчим імпульсом. Твір геніального поета пророчою силою перевершує свій взірець. Поет-трибун, поет-патріот стривожений долею своєї країни, розмірковує через що така доля спіткала його край. Він мріє про національне відродження і докладно перераховує чого треба «лукавим чадам» позбуватися, аби врятувати рідний край.

Т.Г.Шевченко. Богданові руїни в Суботові. Акварель з альбому 1845 року.

Важливе історичне значення має малюнок Т. Шевченка “Богданові руїни в Суботові”, датований 1845 р. На ньому зображено решітки будівлі, форму якої і рівень над поверхнею ґрунту складно визначити. Завдяки зображенню церкви ми чітко бачимо не лише прив’язку до місцевості, а й прослідковуємо географічну спрямованість об’єктів. Зокрема, хрест на куполі вказує напрямки південь-північ.

Вибраний Т. Шевченком ракурс, з одного боку, символічно передає глядачеві руїни палацу на фоні Ільїнської церкви, з іншого – обмежує бачення розмірів та співвідношення дворцевого архітектурного ансамблю.

На думку директора краєзнавчого музею у Суботові В. Гуглі, Шевченко змалював приміщення так званої вежі “Дон-жону” в колишньому маєтку Богдана Хмельницького.

Поєма-містерія «Великий льох»

Три ворони

Ото указ надрукують:
«По милості Божій,
І ви наші, і все наше,
І гоже, й негоже!»
Тепер уже заходились
Древности шукати
У могилах... бо нічого
Уже в хаті взяти;

Чумаки серед могил

Мова в уривку з поеми-містерії «Великий льох», частина «Три ворони» йдеться про москалів, що «добре вміють гріти руки». У рядках твору звучить обурення-здивування :

І я люта, а все-таки
того не зумію,
що москалі в Україні
з козаками діють».

Три ворони уособлюють українського, російського та польського "демонів", злі начала, хваляться своїми злочинами проти власних народів. Останній злочин – зазіхання на історію України, її пам'ять.

Тема поеми «Великий льох» - гіркі роздуми поета про національну трагедію України – втрату нею національної незалежності.

Ідея: засудження зрадництва, співпраці з ворогом, національної байдужості; жорстока сатира на катів української волі, віра в те, що Україна, незважаючи ні на що, стане вільною).

Т.Г.Шевченко. Чумаки серед могил. Папір, [1846].

Місце виконання малюнка встановлюється за його сюжетом та подібністю елементів пейзажу з малюнком «Коло Седнева». Датується на підставі даних про перебування Шевченка в Седневі.

Цей краєвид із щедро розсипаними давньоруськими сіверянськими курганами напевне зацікавив Шевченка через намір продовжити видання "Живописной Украины". Такі своєрідні пам'ятки славної історії навіювали митцю роздуми про минуле краю, надихали на творчість.

Завдяки багатоплановості композицій художник охопив широкий простір. Він віртуозно володів перспективним малюнком і вмів досягати надзвичайних ефектів у передачі простору.

Особливістю цього твору є те, що, передаючи краєвид, котрий його схвилював, художник скористався лише контрастними мазками однотипної сепії, забезпечивши колористичний ефект сприйняття.

«І Архімед, і Галілей...»

Тарас Шевченко

1860

...Буде бите
Царями сіянеє жито!
А люде виростуть. Умруть
Ще незачатіє царята...
І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі.

Сільське кладовище

Цей уривок з поезії «**І Архімед, і Галілей**», яка була написана у 1860 році і належить до періоду творчості після заслання.

Довгі роки неволі дуже підірвали здоров'я поета, і все ж царизм не добився свого, бо духом Шевченко вистояв і загартувався до нових боїв з неправдою та її носіями. Повернувшись до Петербурга, він сміливо бореться з самодержавством грізною зброєю свого полум'яного слова.

Творчість цього періоду знаменується посиленням антицарських мотивів і досягає найвищого піднесення. У рядках поезії «**І Архімед, і Галілей**», – впевненість поета у перемозі справедливості, у майбутній щасливій долі рідної України.

Т.Г.Шевченко. Сільське кладовище. Акварель. [Не раніше квітня 1845]. Аркуш 10 альбому 1845 р. В літературі зустрічається під назвою «Начатый пейзаж» .

Шевченко - художник не komponував свої пейзажі, а змальовував краєвиди, які бачив перед собою. Саме тому в його робочих альбомах ми знайдемо багато начерків гілок дерева, бур'янів, хат, церков.

За тематикою пейзажні малюнки Шевченка 1843 – 1847 рр. можна поділити на дві групи: малюнки, на яких зображено сільські краєвиди і пейзажі, і ті, на яких відтворені історичні та архітектурні пам'ятки.

Малюнки здебільшого розповідають нам про убоге життя Шевченкової родини і всього покріпаченого українського села ("Удовина хата", "Селянське подвір'я", "На околиці", "Хата біля річки", "Хата над ставком"). До такої групи малюнків належить і «Сільське кладовище».

«І мертвим, і живим...»

Тарас Шевченко

1845

І на Січі мудрий німець
Картопельку садить,
А ви її купуєте,
Їсте на здоров'я
Та славите Запорожжя.
А чиєю кров'ю
Ота земля напоєна,
Що картопля родить, —

Капличка

Під час подорожі Україною глибоко зворушили Тараса Шевченка відвідини Запоріжжя та острова Хортиці. Він із болем занотував в одному з листів, що історична святиня українського народу нищиться бездумною господарською діяльністю та забудовами. У посланні "І мертвим, і живим..." поет з болем пише про це так: (дивись попередній аркуш)

Темою послання «І мертвим , і живим...» є сатира на рабське плазування українського панства перед іноземною наукою та культурою, сатира на національну зраду дворянами інтересів свого народу. Ідейне спрямування твору - докір і глибоко щирий заклик до освічених дворян припинити експлуатувати кріпаків, не цуратися рідної мови, рідної культури, а вивчати, збагачувати її, віддавати себе служінню народові.

Капличка — малюнок Шевченка з альбому 1845 року (аркуш 12), виконаний у вересні 1845р. на Чигиринщині. В літературі зустрічається під назвами: «Полуразрушенная каплица. 1844», «Неоконченный рисунок церкви» . Робота створена під час подорожі Київщиною і Полтавщиною за завданням Тимчасової комісії для розгляду давніх актів (Київської археографічної комісії).

Малюнок не закінчений. Художник передав своєрідність чигиринського краю з його гористою місцевістю, використавши лише один колір. Капличку

або церквицю з похиленим хрестом Шевченко згадує у поезії «Сон» («Гори мої високії») та містерії «Великий льох».

Лист до Якова Кухаренка

У листі до Якова Кухаренка, датованого 26 листопада 1844 року Тарас Шевченко пише:

«Був я уторік на Україні – був у Межигорського спаса. І на Хортиці, скрізь був і все плавав, сплюндрувала нашу Україну катової віри німота з москалями, щоб вони переказилися».

Києво-Межигірський монастир

Яків Кухаренко – наказний отаман Азовського і Чорноморського козацького війська. У літературі виступав як драматург, поет, прозаїк та етнограф. Людина освічена, хоробрий воїн, гарний адміністратор, талановитий письменник.

Протягом свого життя Я. Г Кухаренко вів широке листування з відомими діячами української та російської науки, літератури, культури. Двадцятилітня дружба Я. Г. Кухаренка з Т. Г. Шевченком породила цікаве і змістовне

листування між ними. На ілюстрації ми бачимо монастир, про який написано у листі.

Т.Г.Шевченко. Києво-Межигірський монастир. [Червень 1843].

Києво-Межигірський монастир — на березі Дніпра, близько 20 км на північ від Києва.

Дату малюнка встановлено відповідно до запису на стор. 21 альбома 1839 — 1843 рр., який визначає час перебування Шевченка в цій місцевості.

Т. Шевченко зображує архітектурний комплекс Межигірського Спасо-Преображенського монастиря, одного з найдавніших в Україні, заснованого ще 988 року, одночасно із введенням християнства в Київській Русі. У центрі композиції – за брамою – п’ятибанева церква Преображення Господнього (1676-1690), праворуч – Петропавловська церква з дзвіницею. Перед огорожею – одноповерховий дерев’яний будиночок.

У XII-XIII ст. Межигірський монастир став релігійним центром Запорозької Січі, одним з осередків антиуніатської боротьби в Україні та місцем останнього притулку запорожців. Саме там, за переказами, деякий час був послушником ватажок Коліївщини Максим Залізняк. Старі козаки йшли до монастиря доживати віку, спокутуючи свої гріхи. На їхнє утримання Запорозька Січ виділяла кошти і наділи землі. У Межигірському монастирі був похований Семен Палій, оспіваний Шевченком у поемі «Чернець». Після пожежі 1764 року за допомогою самих запорожців (під керівництвом отамана Петра Калнишевського) споруди монастиря були зведені наново впродовж 1772-1774 років. Монастир припинив своє існування після пожежі 1787 року і не діяв аж до 1860 року. А у 1860-му монастир був знову відновлений і підпорядкований Києво-Печерській Лаврі. Очевидно, саме з того часу він і почав називатися «Києво-Межигірський монастир». Шевченко у поемах «Сліпий», «Чернець», у вірші «Заступила чорна хмара», у повісті

«Близнюки», в листі до Я. Кухаренка від 26 листопада 1844 року та у «Щоденнику» згадує Межигірський монастир, або Межигорський Спас. У той час, коли його малював Шевченко, монастир не діяв.

Малюнок Шевченка правдиво передає вигляд архітектурної пам'ятки у ХІХ столітті і тому разом із мистецькою має велику історичну цінність (тим більшу, що ця пам'ятка архітектури до наших днів не збереглася).

Катерина

Тарас Шевченко

1839

А поки – спочину

Та тим часом розпитаю
Шлях на Московщину.
Далекий шлях, пани-брати,
Знаю його, знаю!
Аж на серці похолоне,
Як його згадаю.
Попоміряв і я колись –
Щоб його не мірять!..

Церква Покрови в Переяславі

Героїня однойменної поеми Катерина йде до Московщини з метою відшукати батька свого сина - москаля, який занепастив та покинув дівчину.

Шлях цей для неї дуже важкий, і не тільки тому, що він довгий. Автор співчуває героїні, говорячи про те, що «попоміряв» той шлях, тобто пройшов через всі випробування, що спричинені Московщиною та москалями в Україні.

«Катерина» -ліро-епічна, соціально-побутова реалістична поема з народного життя. Темою її є правдива, схвильована розповідь про трагічну долю матері-покритки та дітей-безбатченків і викриття розбещеності москалів. Розкриває цю тему Шевченко по - новому: в його розповіді наголошується не на перипетіях кохання, а на стражданнях героїні.

Т.Г.Шевченко. Церква Покрови в Переяславі. Акварель. Аркуш 6 альбому 1845 р.Дата, вказана в шевченківському написі, визначає рік закінчення побудови церкви. Опис її дано в російськомовній повісті «Близнецы»:
«...он стал ездить к Покрову. Церковь во имя Покрова, неуклюжей и бесхарактерной архитектуры, воздвигнутая в знамение взятия Азова П[етром] П[ервым] полковником переяславским Мировичем, другом и соучастником проклинаемого Ивана Мазепы. В этой церкви хранится замечательная историческая картина кисти, можно думать, Матвеева, если не иностранца какого. Картина разделена на две части: вверху – Покров Пресвятыя Богородицы, а внизу – П[етр] П[ервый] с и[мператрицей] Е[катериной] I, а вокруг их все знаменитые сподвижники его. В том числе и г[етман] Мазепа, и ктитор храма во всех своих регалиях.

Виконуючи доручення Археографічної комісії, Т.Шевченко 1845 р. описав усі пам'ятки старого Переяслава і змалював найголовніші з них: Вознесенський монастир, Покровську й Михайлівську церкви, давній кам'яний хрест на р. Альті.

Холодний Яр

Тарас Шевченко

І землею, всім даною,
І сердешним людом
Торгуєте? Стережіться ж,
Бо лихо вам буде,
Тяжке лихо!.. Дуріть дітей
І брата сліпого,
Дуріть себе, чужих людей,
Та не дуріть Бога.
Бо в день радості над вами
Розпадеться кара.
І повіє огонь новий
З Холодного Яру.

У Василівці

Вірш є однією з вершин поезії Шевченка періоду «трьох літ» 1843-1847 років, золоті пори творчої зрілості Тараса, коли він був і на волі, і жив в Україні в розквіті своїх фізичних і духовних сил.

Поет засуджує соціальну несправедливість, гноблення «сердешного люду» панами, викриває тих, хто зневажливо ставиться до визвольних рухів, і висловлює жаль із приводу того, що нащадки гайдамаків не піднімаються на боротьбу. Звинувачує дворянських літераторів у фальсифікації минулого України.

Шевченко - художник продовжує захоплюватися українськими краєвидами, відшукує цікаві місця, а потім зображує їх у малюнках.

Т.Г.Шевченко. У Василівці. Акварель. Жовтень 1845. Зворот аркуша 19 альбому 1845 р.

Василівка — село Миргородського повіту, Полтавської губернії (нині Миргородського р-ну, Полтавської обл.), де пройшли дитячі роки М. В. Гоголя.

Малюнок датується часом написання Шевченком поетичних творів у Миргороді та в Миргородському повіті, а також зображеною на малюнку рослинністю.

В літературі зустрічається під назвами: «Церковная колокольня в с. Васильевке. 1844»; «Деревня Васильевцы»; «Васильківці»; «Церковь в Васильевке».

1847

Москалева криниця

Тарас Шевченко

Я. Кухаренку

Минали літа тихо, тихо, –
Отак пиши, – і за гріхи
Карались Господом ляхи,
І пугав Пугач над Уралом.
Пійти в одах вихваляли
Войну й царицю. Тільки ми
Сиділи нишком, слава Богу.

На околиці

Рядки з поеми **«Москалева криниця»**. Твір датовано 1847 роком. Поема , присвячена Якову Кухаренку, написана в період заслання 1847-1857 роки. Тематично «невольничча поезія» Шевченка – це автобіографічні, соціально-побутові, антиімперські й національного спрямування твори.

Вражаючим фактом, що свідчить про страхотливо суворі умови заслання є те, що за сім років 1850-1857 роки Шевченко - поет написав тільки один вірш на вісім рядочків і переробів «Москалеву криницю». Друга редакція цієї поеми датується 1857 роком.

Звичайно, перебуваючи далеко від рідного краю, не маючи можливості бачити друзів, Шевченко постійно згадує Батьківщину, близьких людей. В уяві постають милі серцю краєвиди рідної неньки – України.

На околиці — малюнок Шевченка з альбому 1845 року (зворот аркушу 18). Акварель. В літературі згадується під назвами: «Крестьянская хата в Переяславском уезде. 1844» та «Пейзаж».

В альбомі 1845 року вміщені малюнки олівцем, акварелі та сепії, виконані Т. Шевченком під час подорожі на Полтавщину та в суміжних місцях Київщини в квітні — жовтні 1845 р. В цьому альбомі Шевченко зарисував пам'ятки старовини та мистецтва (головним чином архітектури), приділяючи разом з цим велику увагу зображенню сільського побуту, окремих типів, жанрових сцен та природи. І, безумовно, в кожному малюнку — любов до України.

Дякуємо нашим екскурсоводам. Майже закінчилася наша подорож , але розуміємо, що ми тільки на початку шляху до Тараса. Тарас Шевченко... Чи не найвидатніший за народністю поет нашої планети. Його глибокомудрий «Кобзар» недаремно народ назвав другим Євангелієм, а його автора - синонімом до слова Україна. Шевченко - наш Всесвіт, наш патент на благородство перед людством.

Читання напам'ять підготовленими учнями поезії «Шлях до Тараса»

В дні перемог і в дні поразок,
В щасливі дні і в дні сумні
Іду з дитинства до Тараса,
Несу думки свої сумні,
Іду крізь свята і крізь будні,
Крізь глум юрби і суєту,
Ні, не в минуле, а в майбутнє
До тебе я, Тарасе, йду.

Коли в душі моїй тривога,
Коли в душі пекельний щем,
Іду до нього, до живого,
У Всесвіт віршів і поем,
І в дощ, і в сніг карбую кроки,
І чую, дивлячись в блакить:
Реве та стогне Дніпр широкий,
Щоб розбудити всіх, хто спить.

Я не один іду до нього -
Ідуть до нього тисячі,
Неначе грішники до Бога
Свої печалі несучи,
І доки в римах Заповіту
Вогонь поезії не згас,

Той рух до сонця не спинити,
Бо зветься сонце те – Тарас.

Дякуємо шановним гостям за увагу. До побачення.